

XXVI-чакырылыштагы Ак-Кудук

айылдык кенешинин

17.01. 2014-жылдагы кезектеги

I-сессиясынын №1/2 токтомуна

тиркеме.

**Нарын районунун
Ак-Кудук айыл аймагынын
2014-2017-жылдарга карата
социалдык-экономикалык стратегиялык
өнүгүү программасы**

МАЗМУНУ

- Кириш сөз.....
1. Ак-Кудук айыл аймагы боюнча маалымат.....
 2. Ак-Кудук айыл аймагынын жаратылыш-климаттык шарты жана структурасы
 3. Калкы жана анын курамы
 4. Айыл чарбасы, мал чарбасы
 5. Инфраструктура
 6. Социалдык тармак , маданият
 7. Экология, туризм, соода жүгүртүү, кайра иштетүү
 8. Донорлор менен иштөө, инвестициялар
 9. Ак-Кудук айыл аймагынын келечектеги элеси
 10. Сырткы чөйрө
 11. Ишкерлерди, жарандарды сурамжылоонун жыйынтыгы
 12. Экономикалык өнүгүүнүн стратегиялык программасын иштеп чыгуу.
 13. Айыл аймагынын күчтүү тараптары, алсыз тараптары, мүмкүнчүлүктөр, коркунучтар (SWOT анализ)
 - 13.2. Стратегиялык максаттарды жана милдеттерди аныктоо
 - 13.3. Стратегиялык долбоорлорду аныктоо
 - 13.4. Стратегиялык планды аткаруу жана мониторинг
 - 13.5. Жыйынтыктар жөнүндө жергиликтүү жамааттарга маалымдоо

КИРИШҮҮ

Өлкөнүн стратегиялык өнүгүүсү анын административдик-территориялык түзүлүшөтүрүнүн социалдык-экономикалык өнүгүүсү менен тыгыз байланышта болот. Ошондуктан ар бир региондун жаратылыштык-климаттык, тарыхый-традициялык шартына, экономикалык тармактарынын өнүгүү деңгээлине байланышкан спецификалык өзгөчөлүктөрүнө жараша өнүгүү стратегиясы болушу зарыл. Жакшы түзүлгөн стратегиялык пландын болушу тармактын же аймактын жетекчилиги тарабынан натыйжалуу чечимдердин кабыл алынышына алып келет.

Ак-Кудук айыл өкмөтүнүн жакынкы аралыката стратегиялык өнүгүүсүнүн негизги максаты- бардык тармактардын натыйжалуу иштөөсүн, келечекте айыл өкмөтүнүн экономикасынын стабилдүү өнүгүүсүн камсыз кылуу аркылуу аймактагы калктын жакырчылыгын кыскартуу, социалдык абалынын жакшыртуу. Башкача айтканда «күчтүү аймак - күчтүү айыл өкмөт» чакырыгына багыт алып иш алып баруу. Өтүп жаткан жылдын жыйынтыгына анализ жүргүзүү менен келерки жылдарга план тапшырмаларды камтыган бул стратегиялык план Кыргыз Республикасынын 2014-2017-жылдардагы өнүгүү стратегиясынын негизги принциптерин жетекчиликке алат, алар

- коомчулуктун биримдиги
- социалдык-экономикалык өнүгүүдөгү оң тенденцияларды сактап калуу
- ички ресурстарды мобилизациялоо
- интеллектуалдык, башкаруучулук жана жеке адеп сапаттарынын мүмкүнчүлүктөрүн бириктирип, иш алып баруу
- бардык тармактардын учурдагы ал-абалына баа берүү;
- тармактардын өнүгүүсүндө кездешкен негизги проблемаларды аныктоо;
- тармактардын өнүктүрүүнүн приоритетүү багытарын белгилөө жана өнүктүрүүнүн стратегиясын аныктоо.

Бул стратегиялык программа төмөндөгү кызматтарды аткара алат:

- жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органына тиешелүү чечимдерди кабыл алуу үчүн саясий инструмент же багыт катары;
- аймактын приоритетүү багыттарды инвестициялоо үчүн багыт көрсөтүүчү катары;
- тармактардагы приоритетүү багыттарды колдоо үчүн донордук уюмдарга жана инвесторлорго маалымат катары;

-жеке сектор үчүн бизнес чөйрөнү прогноздоп, клечектүү жана натыйжалуу багытты тандай билүүнү камсыз кылуучу документ катары;

-жергиликтүү калка жергиликтүү бийлик органдарынын экономикалык саясатты жүргүзүүдөгү ролу жөнүндө маалымат катары.

1. Ак-Кудук айыл аймагы боюнча тарыхый маалымат

1.1. Ак-Кудук айылдык кенеши 1930-жылы уюшулган, Ак-Кудук айылдык кенеши уюшулганда анын карамагына 8-Март, Ак-Кудук, Өзгөрүш, колхоздору кирген. 1930 жылдан 1943 –жылга чейин Нарын районунун территориясында жайгашкан, ал эми 1944-жылдан 1958-жылга чейин Куланак району түзүлүп, аталган райондун карамагына кирге. 1959-жылы Куланак району жоюлгандыгына байланыштуу Ак-Кудук айылдык кенеши Тянь-Шань райондук аткаруу комитетинин карамагына кирген жана ушул эле жылы 8-Март, Ак-Кудук, Өзгөрүш колхоздору биригип, 8-Март совхозу болуп калган.

1996-жылы Кыргыз Республикасынын юстиция министрлигинен каттоодон өтүп, жеке идентификациялык номер алып, Ак-Кудук айыл өкмөтү болуп аталган.

2. Ак-Кудук айыл аймагынын жаратылыш-климаттык

шарты жана жаратылыш ресурстары

2.1. Ак-Кудук айыл өкмөтү орто Нарын өрөөнүндө Нарын дарыясынын түндүк тарабында Райондун борбору Нарын шаарынан Шоро айылы - 65км, Ак-Кудук айылы -78 км, 8-Март айылы 70 км аралыкта жайгашкан.

Жакынкы темир жолдон алыстыгы 185 км.

Айыл аймагынын түндүк тарабы «Молдо-Тоо» тоо кыркалары жана түштүк тарабынан «Кемпир-Тоо» тоо кыркаларын бойлой кеткен Нарын дарыясынын түндүк тарабы, ал эми чыгыш тарабында Эмгек-Талаа айыл аймагынын жана батыш тарабынан Ак-Талаа районунун Кызыл-Белес айыл аймагы менен чектешип турат.

Жалпы аянты 297,34 км.кв. Деңиз денгээлинен 2039 м бийиктикте жайгашкан. Климаттык шарты: аба ырайы бат өзгөрүлмө, абасы нормадан кургак. Айдоо жерлерде типтүү ачык боз топурак басымдуулук кылат. Бул топурак төмөнкү гумустуулугу менен мүнөздөлөт. Айыл өкмөтүнүн түштүк тарабындагы участкактор жана ФПСтин жерлери шордуулугу менен айырмаланат.

Негизинде айыл чарбасында айдоо жерлер кылкандуу буудай, арпа, көп жылдык чөптөрдөн беде, эспарцет жана жашылча жемиштери: картошка, сабиз, капуста жана башка өсүмдүктөрдү айдап өстүрүүгө ылайыктуу. Мөмө жемиштеринен алманын, карагаттын, малина жана башка түрлөрүн өстүрүүгө ыңгайлуу

Климаты мээлүүн, континенталдуу. Орто жылдык жаан-чачын 220-280 мм ди түзөт, жайы ысык, кышы мээлүүн суук. Кыш мезгили - ноябрдан апрелге чейин созулат. Кышкы эң суук мезгилде абанын температурасы 30-35 градусту түзөт, жайкы эң ысык мезгилде 35 37 градуска чейин ысык болот.

Аймакта алтындын, көмүрдүн, ак-таштын жана башка кен байлыктардын ачыла элек запастары бар.

3. Калкы жана анын курамы

2013-жылдын 1-январына карата жалпы калкы 3614 мунун ичинен аялдар 1604, эркектер 1665 адам жашайт

3.1. Кожолуктун саны 725 . Калктын 100 пайызы кыргыздар.

4. Айыл чарбасы жана мал чарбасы

- 4.1.1. Айыл аймагынын калкынын негизги киреше табуучу булагы болуп дыйканчылык жана мал чарбасы болуп эсептелет. Дыйканчылык менен калктын көпчүлүгү алектенип, дыйканчылык менен алектенүү мөөнөтү апрель айынын орто ченинен башталып, октябрь айынын орто ченине чейин же болбосо 6 айды түзөт. Негизги айыл чарбадагы өстүрүүчү өсүмдүктөрдөн буудай, арпа, таруу, көп жылдык чөптөрдөн беденин, эспарцетти өстүрүп, тоют даярдашат.
- 4.1.2. Дыйканчылык менен алектенүүгө үлүшкө суу баскан 758 га жер аянты 3032 адамга 1992-жылы Кыргыз ССРи тараганда бөлүнүп берилген. Мамлекеттеги запас жер катары кайра бөлүштүрүү фондунун жери кылып (КБФ) 550 га жер аянтын калтырылган, мунун ичинен 450га жер суу баскан аянт жана 100 га жер кайрак аянт болуп берилген. Акыркы жылга карата КБФнын жерлерин арендага берүү 2010-жылы түз берүү жолу аркылуу берилген. Мунун себеби жердин топурагынын сыйымдуулугу начар болгондуктан аукцион аркылуу берүүгө мүмкүн болгон эмес.
- 4.1.3. Төмөндө КБФнын жерлеринин топурагынын сыйымдуулугу көрсөтүлгөн. Мында 3-класстагы 33,8га жер аянты экономикалык жактан кызыктырган, инвестицияны талап кылбаган жер аянты, кызыл түс менен 363,8га 4-класстагы инвестицияны талап кылган жерлер, ал эми

жашыл түс менен 52,4га 5-класстагы түшүмдүүлүгү аз, таштак, шордуу, инвестицияны көп талап кылган жерлер көрсөтүлгөн.

- 4.1.4. 2013-жылы кылкандуу дан эгиндерин 607 га, көп жылдык чөп 495 га, жер жемиштер 40 га айдалып, орточо кылкандуу дан эгиндеринин түшүмдүүлүгү ар бир гектарынан 18,5 центнерден айланып, көп жылдык чөптүн түшүмдүүлүгү 37125 центнер дүн түшүм алынган.
- 4.1.5. Жалпы айыл чарба жер аянтынын 13% ти пайдаланылбай калган жер аянттары болуп эсептелет. Пайдаланылбай жаткан жер аянттарын негизинен жер кыртышынын бузулуусунан (арыктарды тура эмес салдыруу), жер астындагы суулардын көтөрүлүүсүнүн кесепетинен жараксыз болуп калган жерлер, суу жетпей калган жерлер, ээсинин башка жакка көчүп кетип каралбай калгандыгынан жана башка себептер менен иштетилбей жаткан жерлер түзөт.

4.2. Мал чарбачылыгы

- 4.2.1. Мал чарбачылыгы - Ак-Кудук айыл аймагынын калкынын негизги каражат табуу булактарына кирет. Мал чарбачылыгы менен калктын 94 пайызы алектенет. Мында кой-эчкинин, уйдун, жылкынын, топоздун, үй канаттууларынан тоокту, индюкту өстөрүп багуу менен алектенет.

Эгерде жалпы малдын башын анализдеп көрсөк 2012-жылга салыштырмалуу 2013-жылы малдын, үй канаттууларынын жана үй жаныбарларынын башынын өсүшү төмөндөгүдөй болгон

	Малдын жана үй канаттуулардын түрү	01.01.2012	01.01.2013	Салыштырмалуу

1	Ири мүйүздүү мал	1654	1634	-20
2	Кой	7524	7744	Ө220
3	Эчки	4866	4909	43 өстү
4	Жылкы	1023	977	Ө2
5	Үй канаттулары	2441	2554	Ө113
6	Төө	3	1	-2
7	коен	4	6	Ө2
8	Эшек	83	103	Ө20
9	ит	305	255	-45
10	мышык	137	120	-17

Жогоруда көрүнүп тургандай малдын башынын өсүш денгээли көрүнүп турат. Бирок анык малдын башынын саны так эмес. Буга мисал катары мал санак учурунда каттоону малдын ээсинин өзүнүн айтуусу боюнча гана алынып жазылат. Себеби бодо малдар көпчүлүгү талаада жүргөндүктөн так санын алуу мүмкүн эмес жана малдын ээлери малын так каттатпайт. Ошондуктан малдын башын каттоо жүргүзүү тартибин өзгөртүп, ветеринардык адистер, ветсервистер жана жайыт пайдалануучулар бирикмеси менен бирдикте малдын башын каттоону жүргүзсөк жогорудагы таблицада көрсөтүлүп турган цифралар кыйла көп болоору анык жана ветеринардык алдын алуу иш чараларын жүргүзүүгө конкреттүү так талаптар коюлат.

4.2.2. Малдын башын көбөйтүү менен жайыт комитетинин бюджетти кыйла көбөйтүүгө бышык. Жайыт комитетинин бюджетти көбөйтсө жайыттардын инфраструктураларын ондоого, жайыт пайдалануучуларга жакшы шарттарды түзүүгө мүмкүнчүлүк болуп, жайыттарга малдын башына жараша аянттарын чектөө жүргүзүлүп, рационалдуу пайдаланууга мүмкүнчүлүктөр түзүлөт.

4.2.3.

5. Инфраструктура

5.1.1. Ак-Кудук айылдык өмөтү боюнча ички автожолдордун узундугу 28,8 км түзөт. Бул жолдордун абалы азыркы учурда толугу менен талапка жооп бербейт. Себеби акыркы капиталдык ремонт иштери 1989-1990-жылдары аткарылган. Азыркы учурда бул жолдорго капиталдык ремонт иштери талап кылынат. Бул багытта 2013-жылы жолдорду ондоо, көпүрөлөрдү куруу, ондоо иштерине жалпысынан 408 500 сом каралып, 135 мин сомго ар кандай размердеги трубалар, бетон кольцолор алынып келип, жолдордогу суу өтмөктөргө коюлуп, 273500 сомдук казуу, шагыл төгүү, түздөө, монтаждоо иштери жүргүзүлгөн.

5.2. Айыл ичиндеги борбордук көчөлөргө түнкү жарык берүүчү чырактарды коюуга жергиликтүү бюджеттен 120 000 мин сом каралып, керектүү материалдары алынып келинген жана 2014-жылдын жаз айлары менен орнотуу иштери жүргүзүлөт. 2014-жылы бюджеттен кошумча каражат каратып, көчө жарыктарын көбүрөөк коюуга мүмкүнчүлүктөр бар.

5.3. Ак-Кудук айыл өкмөтүнүн Шоро айылында мобилдик байланыштын бир да түрү тартпайт. Мобилдик операторлордун Нарын шаарындагы филиалдары менен сүйлөшүүлөр жүрүп, келерки жылдарга базалык станция коюу мүмкүндүктөрү бар.

6. Социалдык тармак, билим берүү, маданият.

- 6.1. Айыл аймагы боюнча 3 мектеп, 2 ФАП, 1 үй бүлөлүк дарыгерлер тобу, 3 китепкана, 1 почта түйүнү, 1 бала бакча, 2 мечит, 2 коомдук мончо бар.
- 6.2. Айыл аймагында жалпы 645 пенсионер, 115 майыптар, бала кезинен майыптар 81, социалдык пособие алгандардын саны 103
- 6.3. Мектептер боюнча алсак жалпы окуучулардын саны
 М.Осмонов орто мектебинде 488
 Омор уулу Кожоке орто мектебинде 161
 С.Мамбетов орто мектебинде 108
 Жалпысынан мектептерде 757 окуучу окуп келет.
 Мектептердеги мугалимдердин саны жана сапаттык курамы боюнча

Мектептин аталышы	Жалпы мугалим-н саны		Жогорку билимдүүлөр		Атайыын орто билимдүү		Тех. кызмат-н саны		Китеп менен камсыз болуусу	Билим сапаты %
	Эркектер	аялдар	Эркектер	аялдар	Эркектер	аялдар	Эркектер	аялдар		
М.Осмонов	8	43	5	39	3	4	7	11	62	40,5
Омор уулу Кожоке	5	22	3	17	2	5	4	5	62	62
С.Мамбетов	5	22	4	21	1	1	6	4	96	67

8-Март айылындагы М.Осмонов атындагы орто мектеп 1973-жылы курулуп бүтүп, пайдаланууга берилген. Мектепте 2 фонд бар. Бул фонддор жыл сайын окуу жылы аяктап атканда окуу жылынын жыйынтыгы боюнча окуучулардын жетишкендиктерине карата акчалай бир жолку стипендияларды, грамоталарды берип келет. Мындан сырткары жыл сайын 2 мугалимге эс алууга путевка берип, мугалимдердин да ишине болгон кызыгуусун арттырып келет

Мектепте кошумча каражат табууга карата комочу чарбасы бар. КБФнын жерлеринен арендага 2 га жер алып, көп жылдык чөп өстүрүп, түшкөн пайдасын мектептин чарбалык керектөөлөрүнө жумшап, материалдык техникалык жактан камсыздоого жетишип келет. 2012-жылы көмөкчү чарбадан 78 мин сом таза пайда көрүп, бул акча каражатына 2013-жылы мектептин алдынкы бөлүгүндөгү тосмолорун ондоп, дарбазасын, эшиктерин жаныртып, коюга жетишти. 2013-жылдагы түшкөн таза кирешесине 2014-жылы башка керектөөлөрүнө жумшамакчы.

7. ЭКОНОМИКА ЖАНА ЖЕРГИЛИКТҮҮ БЮДЖЕТ

Ак-Кудук айыл өкмөтүнүн 2013-жылдагы бюджетинин чыгаша бөлүгүнүн жана киреше бөлүгүнүн аткарылышы боюнча - киреше бөлүгү 21млн 240 мин 400 сом болуп бекисе, чыгаша бөлүгү 16 млн 309 мин 300 сомго аткарылган. Мунун ичинен

1	а/өкмөтүнүн кирешеси	1 667 700	Салыктар жана башка жыйымдар
2	Категор.грант	10339400	Мугалимдердин маянасы
3	Тендештирүүчү грант	2001600	Маданият жана административдик башкарууга
4	Электр энергияга	571300	Мектептер, бала бакча, китепканалар, контора
5	1-4 класстардын тамагына	261400	
6	Электр энергияга компенсацияга	420500	Айлыгы 4000 сомго чейинкилерге
7	Мектептердин ремонтуна	74700	
8	Мектептерге, китепканаларга, бала бакчага комур алууга	425400	Көмүр 146900 Тартып келүүгө 257800
9	Айлыктардын көтөрүлүүсүнө	320800	
10	Атайын каражат	226500	Мектептин көмөкчү чарбасы, бала бакчанын ата энелеринин взносу
	Баары	16 309 300	

Бул жерден белгилей кетүүчү жагдай бекиген бюджетке киреше бөлүгүнүн аткарылышы жетпейт деген суроо болушу мүмкүн, анткени 2013-жылдын сентябрь айынан тарта мугалимдердин эмгек акысы райондук борборлоштурулган бухгалтериясынан ала баштады. Ошондуктан бюджеттик көрсөткүчтөгү айырма болуп атат.

Айыл өкмөтүнүн киреше бөлүгүнүн салыктар жана жыйымдардын аткарылышы боюнча

№	Салык жана салыктык эмес жыйымдардын түрлөрү	2013-ж. карата такталган план	2013-жылга пландын аткарылышы	Аткарылышы %	2013-ж Айырмасы (Ө;-)

	1	Киреше салыгы (подход)	835,0	846,9	101,4	
	2	патент	48,0	50,0	104,2	2,0
	3	Кыймылсыз мүлк салыгы	2,0	2,1	105,0	0,1
	4	Транспорт салыгы	130,0	193,0	148,5	63,0
	5	огород	40,0	48,3	120,8	8,3
	5	Жер салыгы	161,2	147,6	91,6	-13,6
сом,	6	Айыл чарба багытындагы эмес жер салыгы	2,6	3,3	126,9	0,7
сом,	7	Сатуу салыгы	105,0	234,6	223,4	129,6
	6	Аренда КБФ	125,0	97,8	78,2	-27,2
	7	Тазалык жыйымы	4,8	12,5	260,4	7,7
	8	Мамлекеттик пошлина	6,0	4,2	70,0	-1,8
	9	Административдик штраф	1,0	0,3	30,0	-0,7
	10	атайын каражаттар	227,5	226,5	99,6	-1,0
сом,		Киреше боюнча баардыгы	16103200	16309300	101,3	206,1
сом,						

Жергиликтүү бюджеттин чыгаша бөлүгү башкаруу аппаратына 1 624 850 сом каржыланган.

Мунун ичинен эмгек акыга 1 763 900 соң фондго 270 100 сом, командировкалык чыгым 15 000 мин коммуналдык чыгым 23,0 сом, транспорттук чыгымдар 97,8сом, башка чыгымдар 522,0 сом, капиталдык ремонтко 80,0 сом, мебель сатып алууга 15,0 сом чыгымдалган.

Билим берүүгө 12 481 300 сом каржыланган.

Мунун ичинен эмгек акыга 8 818 100 соң фондго 1 521 300 сом, командировкалык чыгым 36 000 мин коммуналдык чыгым 551300 сом, башка чыгымдар 520400 сом,

капиталдык ремонтко 304000 сом, тамак ашка 441400 сом, оборудованиларды сатып алууга 62300 сом , атайын каражаттарга 226500 сом чыгымдалган.

Маданият бөлүмүнө 535 500 сом каржыланган.

Мунун ичинен эмгек акыга 412 000 сом, соң фондго 71 100 сом, башка чыгымдар 29 500 сом, оборудованиларды сатып алууга 43000 сом чыгымдалган.

Жеке ишкердилүүктүн абалы жана инвестиция тартуу боюнча аткарылып жаткан иштер

Ак-Кудук айыл өкмөтүү боюнча Райондук статистикалык комитетинен жана райондук салык кызматынан каттоодон өтүп, ишкердилүүк кылып жаткан 62 жеке ишкерлер бар мындан сырткары бир айыл чарба кооперативи жана 398 дыйкан чарбасы бар, айыл өкмөтүнүн аймагында өндүрүштүк ишканалардан 1 песко блок чыгаруучу чакан ишкана, айыл чарба продукцияларын кайра иштетүүчү ишканалардан үч айыл боюнча 9 тегирмен, 1 кийим тигүүчү цех бар.

Ак-Кудук айылдык өкмөтү боюнча 2013-жылы ишке ашырылган инвестициялык долбоорлор

№	Аткарылган иштер	Каржыланган сумма Миң.сом	Каржылоо булагы			Натыйжасы
			Донорлор, спонсорлор, башка	Жергиликтүү бюджет	Жеке ишкерлер Элдин салымы	
1	8-Март айылындагы негизги 3 көпүрөнүн курулуп бүтүшү	900,0	Спонсор К.Самаков 900,0			Айылдын инфраструктурасы онолууда
2	8-Март, Шоро, Ак-Кудук айылдарындагы ички жолдорду ондоо шагыл төгүү	104,0		104,0		Айылдын инфраструктурасы онолууда
3	суу өтмөктөргө трубаларды коюу,	304,0		304,0		Айылдын

	көпүрөлөрдү ондоо					инфраструктурасы онолууда
4	8-Март айылындагы «Баластан» балдар бакчасынын чатырчасын кайра жабуу, жылуулук мешин алмаштыруу	119,0		119,0		Бала бакчанын чатырынан суу акпай калды
5	М.Осмонов орто мектебинин сырткы коругун тосуу, дарбазасын алмаштыруу	78,0	Мектептин көмөкчү чарбасы 78,0			Эски бузулган тосмолору алынып, жаныртылды
6	Айыл өкмөтүнүн административдик конторасына жылытуу системасын коюу	80		80		Башкаруу аппаратынын ишине шарт түзүлдү
7	Шоро айылындагы жер астынан суу чыккан жерлерден ачык коллектордук дренаж казылды	150,0	125,0 МЧС тарабынан	25,0	25,0	Айылдагы жер астынан чыккан суулар токтоду, турак жайларга коркунуч жоголду
8	8-Март айылында песко блок чыгаруучу чакан цех ачуу	200,0			200,0	
9	М.Осмонов орто мектебине жана Омор уулу Кожоке орто мектебине					

	«Мегаком» уюлдук операторунун «Мегабилим» долбоору аркылуу	536,0	504,0	32,0		Мектептерде интернет байланышы менен камсыз болду
	Ар бир мектепке 7 шт- 14 шт компьютерлер келди					
	жалпы	2 млн 471	1млн 607	639,0	225,0	

Айыл өкмөтү боюнча 2013-жылы жалпысынан 1 млн 585 миң сомго инвестиция тартылган анын ичинен социалдык объектилерди ремонттоого 277,0 миң сом, 10485,8 айылдардын инфраструктурасын жакшыртуу жана өнүктүрүү боюнча 1млн 485,8 миң сом каржыланган. Каржылоонун 978,0 м. сому сырткы инестициялар тарабынан, ички инвестициялар (жергиликтүү) тарабынан 607,5 м.сом каржыланган. Мындан сырткары 2013-ж.бюджетинде каралып, кыш түшүп кеткендигине байланыштуу айылдарга көчөлөргө түнкү жарыктарды коюуга каралган 120,0м.с. жана мектептин жылуулук системасынын капиталдык ремонтна өздүк салым катары бюджеттен каралган акча каражаты стимгрантка 2013-жылы кирбей калганына байланыштуу 2014-жылы ишке ашыруу милдетибиз.

9. Туризм, соода, соода өндүрүштүк жана тиричилик жактан тейлөө (кызмат көрсөтүү) тармагы

Айыл өкмөтүн аймагындагы туризмди өнүктүрү жана бул тармактан кошумча киреше табуу мүмкүнчүлүгү зор. Мисалга Сөң-Көл жайлосунда туристерди кабыл алуучу 2 мейманкана иштеп, туристерди кабыл алып келүүдө.Мындан сырткары алыскы «Ак-Сай»жайлоосунда чет элдиктерге аң улоочу базалар иш алып барып, жергиликтүү бюджетке каражаттар түшүүдө.

Айыл өкмөтүндө турмуш тиричилик жактан тейлөө үйү жок. Бул багытта айылдык ден соолук комитети менен бирдикте иштер жүрүп, турмуш тиричилик жактан тейлөө үйүн куруу максатында тийиштүү жер участогу бөлүнүп берилген, имаратты курууга донор издеп жатабыз. Мындан сырткары 1 кийим тигүү цехи иштеп, анда 4 адам жумуш менен камсыз болду, 1 чач тарач бар.

Келечекте айыл өкмөтүнүн аймагындагы «Таш Булак», «Курман Булак», «Кайнар» табигый булак сууларынын минералдык заттарга бай жана ден соолука пайдасы көп, ошондуктан Республиканын ичинде жана чет өлкөлөргө минералдык сууларды экспорттоого чоң мүмкүнчүлүктөр бар. Мындан сырткары продукция өндүрүү менен жергиликтүү салыктын түрлөрү айылдык өкмөтүн бюджетине түшүп, айыл өкмөтү үчүн жергиликтүү социалдык-экономикалык маселелерди чечүүгө кошумча мүмкүнчүлүктөр пайда болмокчу.

10. Таза суу менен камсыз кылуу багытындагы жүргүзүлүп жаткан иштер.

Ак-Кудук айыл өкмөтүндө таза суу долбоору боюнча ар бир айылда долборлор ишке ашырылган.

Ак-Кудук айылы 2004-жылы таза суу долбоору боюнча 8 суу калонкасы курулуп, азыркы учурда 7 калонка иштеп жатат, долбоордун 5 пайыздык элдин эсебинен кайтарылуучу кредити кайтарылып берилген .

8-Март айылында «Курман Булак» ИСКАКБсы 2007-жылы кайра курулуп, колдонуга берилген , азыркы учурда колдонуга берилген 90 суу калонкасы 62 калонка иштеп жатат. Айыл элинин таза сууга төлөмдөрү чогулуп, 5 % дык кредитти кайтаруу 30 % ке аткарылып, калган кредитти кайтаруу мөөнөтү 2024-жылга чейин узартылды.

Шоро айылы боюнча «Кулаган- Таш» ИСКАКБсынын долбоору 2008-жылы курулуп бүтүп колдонуга берилип, бирок башкы суу алуучу бөлүгү туура эмес курулгандыктан азыркы учурга чейин суу түктөрүнүн суу чыкпай келүүдө. Ушуга байланыштуу Шоро айылындагы «Кулаган Таш» ИСКАКБсын кайрадан реконструктоолого 2013-жылы дүйнөлүк банктын миссиясынын өкүлдөрү келип, системанын башкы курулмасын кайрадан реконструкциялоого макул болушуп, долбоордун сметасы даярдалып бүтүү алдында турат, 2014-жылы бул долбоор толугу менен ишке ашып, Шоро айылынын эли таза суу менен камсыз болот.

Ак-Кудук айыл өкмөтүнүн 2014-2017-жылдарга карата экономикалык өнүгүүнүн стратегиялык планын (ЭӨСП) иштеп чыгуу боюнча айыл өкмөтүнүн 2013-жылдын 16-декабрындагы №28 буйругу менен атайын жумушчу топ түзүлүп, өнүгүү программасын иштеп чыгуу жана аны айылдык кенештин сессиясына сунуштоо боюнча тапшырма коюлган.

11. Элес.

Ак-Кудук айыл аймагы – келечекте социалдык-экономикалык жактан өнүккөн, элинин маданияты жетишкен, билимдүү, дени сак, адам укуктары сакталган, ишкердик чөйрөсүн өнүктүрүү үчүн ынгайлуу шарттар түзүлгөн, жакырчылык денгээли төмөн, эли бай, жери көрктүү, адам заты суктанган келечектүү аймак болот.

12. Экономикалык өнүгүүнүн стратегиялык планын иштеп чыгуу

Экономикалык өнүгүүнүн стратегиялык планын (ЭӨСП) иштеп чыгуу боюнча түзүлгөн топ ар бир айылдарда жергиликтүү эл менен, коомдук активисттер, жаштар, коомдук уюмдар жана жергиликтүү мекеме жетекчилери менен жолугушууларды өткөрүп, бул убакка чейин жасалып келген иштер, бүткөрүлгөн долбоорлор жана алардын азыркы учурда калкка тийгизип жаткан пайдалары тууралуу маектешип, элдин азыркы учурдагы муктаждыктарын аныктоо, маселелерди чечүү жолдору, башка пайдалуу сунуштар боюнча буклеттерди толтуруп, негизги элдин муктаж болгон маселелерин анализдеп чыгышты.

Сурамжылоонун жыйынтыгында биринчи кезекте керектүү деп табылган элдин муктаждыктары төмөндөгүлөр болду.

1. **Социалдык объектилердин жетишсиздиги** (таза суу, бала бакчалар, спорт комплекстер, турмуш тиричилик жактан тейлөө, мончо, маданият үйү, мектептердин жылуулугу)
2. **Инфраструктуранын начарлыгы** (райондук борборго чейинки шаарга баруучу жолдор, кээ бир айылдарда байланыштын жоктугу)
3. **Айыл чарбасынын чабалдыгы** (жерлерди агротехникалык ыкмалар, талаптар менен иштете албагандык, малды асылдандыруунун методдорун жоктугу)

13. SWOT анализ

. **SWOT** – бул аймактын

- **Күчтүү тараптары, артыкчылыктары кайсылар**
- **Аймактын алсыз тараптары кайсылар**
- **Келечекте өнүгүү үчүн кандай шарттар бар (мүмкүнчүлүктөр)**
- **Кандай потенциалдуу коркунучтар бар экендигин аныктоо болуп саналат.**

13.1. Аймактын күчтүү жана алсыз тараптары

ФАКТОР	КҮЧТҮҮ ТАРАПТАРЫ	АЛСЫЗ ТАРАПТАРЫ
Географиялык жайгашуусу, транспорт жана байланыш	<ul style="list-style-type: none"> - Ак-Кудук айыл аймагы бышыкчылыктуу, жайкысын 30-35 градуска чейин ысык болот, жайыт жерлеринин ар түрдүүлүгү (ички, ортонку, алыскы) - жүргүнчүлөрдү ташуу өзгөчөлүгү 	Райондук борбордон алыс болгону, жакынкы темир жолдон, автомагистралдык жолдон алыстыгы, телекоммуникациялардын жетишсиздиги
Демографиялык абал, эмгек ресурстары		Жумушсуздук, калктын жумушка активдүүлүгүнүн начардыгы, ички жана сырткы миграциянын көптүгү Квалификациялуу кадрлардын жоктугу (врач)
Курулуш, турак жай,	Жеке турак жай үчүн мурда бөлүнгөн жерлердин кенендиги, ирригациялык каналдар бар	Айылдардын жаны генералдык планынын жоктугу, социалдык объектилердин менчиктелип кетиши, эс алуучу жайлардын жоктугу, жаштарга

		турак жай курууга жер участкакторунун жоктугу,
Экономика, кызмат көрсөтүү, айыл чарба	жерлердин мал өстүрүүгө ыңгайлуулугу, сугат сууларынын жетиштүүлүгү, тегирмендердин көптүгү,	Жерди иштетүүнүн мүмкүнчүлүктөрүнүн аздыгы, агротехникалык каражаттардын жоктугу, удобрениелердин жоктугу, жайыттарга малдын санына жараша отурукташтырылбаганы, жүн, тери, сүттү кайра иштетүүчү кичи ишканалардын жоктугу, малдарды асылдандыруучу пункттардын жоктугу,
экология	Кооз жаратылышы бар аймак, токойлордун көптүгү,	Айыл ичинде эс алуучу парктардын жоктугу, айыл элинин тазалыкты сактоого карата кайдыгер мамилелери, жерди иштетүүдө жердин кыртышын сактоо боюнча нормалардын сакталбаганы, токойлорду кыйуу
Муниципалдык кызмат көрсөтүүлөр	Айыл ичиндеги таштандылардан арыла башташы, мамлекеттик органдардын кызмат көрсөтүүлөрүн берилген ыйгарым укуктар менен айыл өкмөтүндө ишке ашыруусу	Көчөлөрдүн, коомдук жайлардын жарык менен камсыз болбогону, таштандыларды ташып чыгарууга муниципалдык техниканын жоктугу, мамлекеттик ыйгарым укуктарды аткаруунун чектелүүлүгү
Социалдык инфраструктура	мектептер, оорукана, почта, таза суу системаларынын бар болушу	имараттардын начар техникалык абалы, клуб, бала бакчалардын жетишсиздиги, мектептердин материалдык техникалык базасынын начардыгы, мончонун жетишсиздиги

13.2. Аймактагы мүмкүнчүлүктөр жана коркунучтар

ФАКТОР	Мүмкүнчүлүктөр	Коркунучтар
Курулуш, турак жай, инфраструктура	Көчөлөрдү ирээтке келтирүү, жолдорду ондоо, көпүрөлөрдү куруу, ондоо	Табигый кырсыктардын болуп кетүүсү

Экономика, кызмат көрсөтүү, айыл чарба	Жергиликтүү бюджеттик каражаттардын көбөйүшү, малдын башынын өсүшү, техсервистерди уютуруу менен жер иштетүүнү женилдетүү, кичи ишканаларды ачуу,	Сүт, жүн, тери, эт иштетүүчү чакан ишканаларды ачас болот, бирок борбордон алыс болгондуктан жетиштүү сырьё менен камсыз кылуу, даяр продукцияны сатып өткөрүү кыйынчылыкка турат, конкуренцияны көтөрө албайт.
экология	Токойлорго бак дарактарды отургузуу, жер кыртышын сактоо иш аракеттерин көрсө болот, жайыттардын сыйымдуулугун жакшыртса болот (малдардын санына жараша жайгаштыруу менен) Айыл ичтеринде парктарды уюштуруу, көрктөндүрүү, питомниктерди уюштуруу,	Адамдык факторлор экологияга чон зыянын тийгизет. (токойлорду өрттөп ийүү, токойлорду кыйып жок кылуу)
Социалдык инфраструктура	Бала бакчаларды курууга, маданият үйүн, спорт комплекстерди. Спорттук аянтчаларды курууга болот	Жергиликтүү бюджетинин каражатынын аздыгы Республикалык бюджеттин тартыштыгы Жергиликтүү жамааттын кайдыгер мамилеси

Жогоруда көрсөтүлгөн аймактын күчтүү жана алсыз жактарын карап, аймактын колдо болгон мүмкүнчүлүктөрүн жана коркунучтарын анализдеп чыгып, аймактын стратегиялык өнүгүү прогаммасын түзүүдө негизги алты багыт боюнча алдыга максаттарды коюп, долбоорлордун, милдеттердин иш чараларын, ишке ашыруу мөөнөттөрүн, каржылоо булактарын форма менен көрсөтүлдү

1

2

3

4

5

6

Стратегиялык багыттар

Ишкердүүлүк

- ✓
 - ✓
 - ✓
 - ✓
 - ✓
 - ✓
 - ✓
 - ✓
- ҮҮ
- ✓ Сугат аянттарын көбөйтүү
 - ✓ техсервистерди уюштуруу
 - ✓

- ✓ Спортту өнүктүрүү
- ✓ Билим берүү тармагын өнүктүрүү
- ✓ Саламаттыкты сактоо
- ✓ Жашы жете элек балдарга татыктуу тарбия берүү
- ✓

- ✓ Жаны жумуш ордуларын түзүү
- ✓ Профессионалдык багыт көрсөтүү
- ✓ Кайра иштетүүчү ишканаларды ачуу
- ✓ Кызмат көрсөтүүнү жакшыртуу

- ✓ Экологияны сактоо
- ✓ Айылдарды көрктөндүрүү, жашылдандыруу
- ✓ Айылдардын тазалыгын сактоо

- ✓ Ички жолдорду оңдоо, калыбына келтирүү
- ✓ Ак-Кудук айыл аймагына кирген айылдардын генералдык пландарын түзүү
- ✓ Байланышты жакшыртуу

- ✓ Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын башкаруусун жакшыртуу
- ✓ Билимдүү, кесипкөй инсандарды жумушка тартуу
- ✓ Калкка кызмат көрсөтүү денгээлин жогорулатуу

Максаттар	Иш аракеттер	Ишке ашыруу мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Күтүлүүчү жыйынтыктар
Стратегиялык максат – 1.1 Айыл чарбасы					
<p>Айыл чарба өсүмдүктөрүнүн түшүмдөрүн жогорулатууга шарттарды түзүү, жерлерди эффективдүү иштетүү максатында</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сапаттуу үрөндөрдү сатуучу үрөн чарбалар боюнча маалымат чогултуу, үрөн менен камсыз кылууга жетишүү, Сапаттуу үрөндөрдү колдоонунун атыкчылыгын элге түшүндүрүү Техсервистерди уюштуруу Органикалык, минералдык жер семиртичтерди даярдоо боюнча маалымат такчалар аркылуу жарандарга берүү 	<p>Жыл сайын</p> <p>2014-2016</p> <p>Жыл сайын</p>		<p>Айыл өкмөтү, жер адиси, айыл башчылар</p>	<p>үрөн чарбалар боюнча маалымат база топтолот</p> <p>Айыл чарба өсүмдүктөрдүн түшүмдүүлүгүн жогорулатууга шарттар түзүлөт, Жерлерди убагында нымын жоготпой иштетүүгө шарт түзүлөт</p> <p>Топурактын сыйымдуулугу жогорулайт.</p>
<p>Айыл чарба жерлерин аянттын көбөйтүү максатында</p>	<ul style="list-style-type: none"> Шоро айылынын “Ак-Суу” уасткасындагы дын жерлерге суу жеткирүүгө канал курууга проектик сметалык документтерди, долбоорлорду даярдоо 8-Март айылындагы “Курсай” участкасындагы дын жерлерге суу жеткирүүгө канал курууга проектик сметалык документтерди, долбоорлорду даярдоо Долбоорлорду каржылоо боюнча акча каражат издөө 	<p>2014-2015 жыл</p> <p>2014-2015</p>	<p>Проектик сметалык документтерге ылайык</p> <p>Проектик сметалык документтерге ылайык</p>	<p>Жергиликтүү Кенеш, Айыл өкмөтү</p>	<p>“Ак-Суу” суу каналы курулса 150-200га чейин суу баскан аянттар пайда болот</p> <p>“Курсай” суу каналы курулса 100 га чейин суу баскан аянттар пайда болот</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Долбоорду ишке ашыруу 	2015-2017			
		2015-2017			
Стратегиялык максат – 1.2					
Мал чарбачылыгы					
Максаттар	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы мин сом Каржылоо булагы	Жоопту	Жыйынтык
Малга тийиштүү эмдөөлөрдү жүргүзүү, купкалоо, мал ыландарын алдын алуу малдарды асылдандыруу максатында жайыттарды башкаруу максатына	<ul style="list-style-type: none"> Айыл аймакта жайгашкан малдардын санын тактоо Малдарга өз учурунда вакцинациялоо Муниципалдык купка куруу Эт, сүт багытындгы малдардын тукумун алууга жасалма уруктандыруучу пунктун ачуу Жайыттарды малдын санына жараша бөлүштүрүү Жайыттарга барчу жолдорду ондоо, тазалоо Жайыт комитетинин ишин жогорулатуу, эл менен тыгыз 	Жыл сайын Убагы менен 2014 2014-2015 Жыл сайын Планга ылайык	100,0 Жергиликтүү бюджет 70,0 Жеке сектор Жайыт комитетинин бюджетинен	Айыл өкмөтүнүн вет адиси, жайыт комитети Жеке вет сервистер Жайыт комитети	Вакцинация өз учурунда жүрүп туруу менен малдардын ылаң орууларына карата алдын ала иштер жүргүзүлөт. Муниципалдык купка салынса элге кызмат көрсөтүүнүн баасы арзандайт жана өз убагында сапаттуу купкалоо жүргүзүлөт. Малдын асылдуулугу жогорулайт Жайыттардын такыр болуп калуусунан сактайт, мал семирет

С	иштөөсүн камсыз кылуу			Жайыт комитети	Жайыт инфраструктурасы жакшырат
---	-----------------------	--	--	----------------	---------------------------------

2. Социалдык тармак

<i>Стратегиялык максат – 2.1</i>					
Жарандарды сергек жашоого үндөө, спортко кызыктыруу					
Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
Шоро, Ак-Кудук айылдарына спорттук комплекс куруу	<ul style="list-style-type: none"> • Спорттук комплекс куруу боюнча проектик сметалык документтерди даярдоо • Долборду ишке ашыруу боюнча акча каражат табуу • Спорт комплексин куруу • Футбол, хоккей, волейбол, күрөш жана башка ийримдерди ачуу 	2013-2015-жыл	10,0 млн донорлордун жардамы, жергиликтүү жамаат	Жергиликтүү Кенеш, Айыл өкмөтү, жаштар уюму	1 спорт комплекс курулат, кеминде 5 ийрим ачылат, жарандар сергек жашоого үндөлөт, бош убакыттарын спорт менен алектенип өткөрөт.
8-Март айылына кичи футбол аянтчасын куруу	<ul style="list-style-type: none"> • Оюн аянтчасынын эскизинин, сметалык документтерин даярдоо, • Акча каражатын табуу жана жасоо 	2014 2015-2016	100 миң сом Донорлор, спонсорлор, партиялар	Жаштар уюму айыл өкмөтү	жарандар сергек жашоого үндөлөт, бош убакыттарын спорт менен алектенип өткөрөт.
Калкты маданий жактан тейлөөнү жакшыртуу максатында 8-Март айылына жаңы маданият	<ul style="list-style-type: none"> • сметалык документтерди даярдоо • акча каражат табуу • Долбоорду ишке ашыруу 	2014-2015 2015-2016	10 млн сом Республикалык бюджет	Айыл өкмөтү Зав клуб	110 орундуу маданият үйү салынат Майрамдык иш чаралар, концерттер өткөрүлөт, жаштардын эс алуусуна шарт түзүлөт.

үйүн куруу		2015-2017			
Стратегиялык максат – 2.2					
Бала бакчаларды куруу менен кенже курактагы балдарды билим алууга шарт түзүү					
Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
Шоро, Ак-Кудук айылдарына 50 орундуу балдар бакчаларын куруу	<ul style="list-style-type: none"> балдар бакчалардын проектик сметалык документтерди даярдоо Долбоорду ишке ашыруу боюнча акча каражат табуу Балдар бакчаларды куруу 	<p>2014-2015 жыл</p> <p>2014-2016</p> <p>2015-2017</p>	<p>10 млн</p> <p>Донорлор, спонсорлор, жергиликтүү жамаат</p>	Айыл өкмөтү, коомдук уюмдар	100 кенже курактагы балдарга билим, тарбия алууга шарт түзүлөт.
Омор уулу Кожоке, С.Мамбетов мектептерине «Баластан» балдар бакчасына көмүр сактоочу кампаларды салуу	<ul style="list-style-type: none"> Ар бир кампанын сметалык документтерин даярдоо Жергиликтүү кенештин сессиясына сунуштоо Ишке ашыруу 	2014-2015	240,0	Айыл өкмөт, мекеме жетекчилери	Көмүр сактоочу кампалар талапка жооп бергидей болот
Шоро айылындагы «Кулаган-Таш» ИСКАКБсынын таза суу системасын реконструкциялоо	<ul style="list-style-type: none"> Башкы курулманы кайра куруу долбоору даярдалып бүтүү Долбоорду ишке ашыруу 	2014	Дүйнөлүк банк АРИС аркылуу каржыланат.	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	Шоро айылынын эли таза суу менен камсыз болот
Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык

8-Март айылындагы М.Осмонов атындагы орто мектептин жылытуу системасын капиталдык ремонттон өткөрүү	<ul style="list-style-type: none"> Долбоордун сметасы түзүлүп, КР Финансы министрлигинин түрткү берүүчү грантка конкурстук комиссиясына сунушталган 	2014-2015	3 млн 370м.с	Айыл өкмөтү мектеп директору	Мугалимдерге жана окуучуларга жакшы шарт түзүлөт.

2. Ишкердүүлүк

<i>Стратегиялык максат – 3.1</i>					
Айыл чарба продукцияларын кайра иштетүү, иштеп жаткан чакан ишканаларды кеңейтүү менен жаңы жумуш ордун түзүү					
Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
Картошканы, эт, сүт, жүндү топтоочу пункттарын ачуу жана кеңейтүү. Чакан жүн иштетүүчү, жыгач иштетүүчү иканаларды ачуу	<ul style="list-style-type: none"> Жакынкы аймактагы продукцияларды кара иштетүүчү ишканаларга жеткирүү иштерин колго алуу, Акча аражат булагын табуу Чакан ишканаларды ачуу 	2014-2015 2014-2017	400 миң сом 100,0-200,0 мин сомго чейин чейин	Дыйкан чарбалар, Айыл өкмөтү Жеке ишкерлер, айыл өкмөтү	Картошканы, эт, сүт, жүндү сатып өткөрүүгө шарт түзүлүп, кошумча киреше алып келет.

Теплица куруу	<ul style="list-style-type: none"> • Теплицанын сметалык документтерин даярдоо • Акча каражат булагын табуу • Ишке ашыруу 	2014 2014-2017	500,0 донорлор , жергиликтүү салым	Айыл өкмөтү, жергиликтүү жамаат	Айыл тургундарын кышкысын жашылча жемиштер менен камсыздоо
Балык өстүрүү	<ul style="list-style-type: none"> • Жасалма балык өстүрүүчү көлмөнүн сметалык документтерин даярдоо • Акча каражат булагын табуу • Ишке ашыруу 	2015 2015-2017	450, донорлор , жергиликтүү салым	Айыл өкмөтү, жергиликтүү жамаат	Кошумча киреше табууга мүмкүнчүлүк түзүлөт
Вулканизация ачуу	<ul style="list-style-type: none"> • Имараты даяр • Акча каражат булагын табуу • Ишке ашыруу 	2014-2015	150,0	Жеке ишкерлер	Желимдөө жумуштарын жасап алууга шарт болот

Стратегиялык максат

3. Экология

Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
айыл өкмөтүнүн аймагындагы карагайлардын кыйылып, жок болуп кетишине жол бербөө максатында	<ul style="list-style-type: none"> • Токойлордун кыйылып жок болуп кетишине жол бербөө • Токойлорду калыбына келтирүү иш чараларын көрүү • Токойлорду өрт коопсузлугунан сактоо 	Жыл ичинде		Айыл башчылары, токой кызматкерлери	Токойлордун абалы жакшырат
Бак дарактардын, алма бактардын көчөттөрүн	<ul style="list-style-type: none"> • Питомнике ылайыктуу жерди даярдоо • Акча каражаттарын табуу 	2015-2016	300,0	Айыл башчылар, айыл өкмөтү, АДСК	Жаны көчөттөрдүн түрлөрү пайда болот.

өстүрүү багытында питомник уюштуруу	<ul style="list-style-type: none"> Ишке ашыруу 		Донорлордун жардамы менен		Калккажайылтуу мүмкүнчүлүгү кеңейет.
8-Март айылындагы эски конторанын жана бала бакчанын жер аянттарындагы бак дарактарды тосуу, көрктөндүрүү	<ul style="list-style-type: none"> Айыл өкмөтүнүн бюджетине сунуштоо Ишке ашыруу 	2014	30,0	Айыл өкмөтү, бала бакча, кесиптик лицейдин жетекчилиги	Бала бакчанын жана кесиптик лицейдин айланасы корулат, бак дарактар отургузулат, көрктөндүрүлөт, эс алууга шарт түзүлөт.
Айылдардагы күлдөрдүн, таштандылардын калдыктарын тазалоо, көчөлөрдү ирээтке келтирүү	<ul style="list-style-type: none"> Эски калдыктарды тазалоо Көчөлөрдөгү ашыкча тосулган тосмолорду ирээтке келтирүү 	Жыл ичинде	35,0	Айыл өкмөтү, мекеме жетекчилери, айыл башчылар	Көчөлөр таза болот, ар кандай жугуштуу оорулардын алдын алууга болот, көчөлөр онолот.

Стратегиялык максат – 5.1

5. Инфраструктура

Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
Айыл ичиндеги жолдорду ремонттоо	<ul style="list-style-type: none"> Суу өтмөктөргө труба салуу, шагыл төгүлбөгөн жолдорго шагыл төгүү 	2015-2017	400,0 Жергиликтүү	Айыл өкмөтү	Ички жолдор онолот

	•		бюджет		
Шоро айылына уюлдук байланыш операторунун базалык станциясын койдуруу	<ul style="list-style-type: none"> • Уюлдук операторлор менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү • Ишке ашыруу • 	2014-2015	1200,0 Уюлдук операторлордун каржысы менен	Айыл өкмөтү	Байланыш жакшырат
Айылдардын ички борбордук көчөлөрүнө жарыктандыруу	<ul style="list-style-type: none"> • Жергиликтүү бюджеттен каржылоого сунуштоо • Орнотуу иштерин жүргүзүү 	2014	120,0 Жергиликтүү бюджет	Айыл өкмөтү, айыл башчылар	Түнкүсүн борбордук көчөлөр жарык болот.
Айыл ичинде парктарды түзүү	<ul style="list-style-type: none"> • Парк уюштурулуучу жерлерин аныктоо • Проекттик сметалык документтерди даярдоо • Акча каражат булагын табуу • Парктарды уюштуруу 	2013-2015	600 миң сом	Айыл өкмөтү, Айылдык кенеш	Ар бир айылга парктар уюштуруу менен айыл көрктөндүрүлөт
Айылдардын генералдык пландарын иштеп чыгуу	<ul style="list-style-type: none"> • Айылдык Кеңештин сессиясына генералдык планды түзүү боюнча маселени кароо, • Жергиликтүү бюджеттен акча каражат бөлүү • Нарын райондук архитектура башкармалыгы аркылуу генералдык планды түзүү 	2015-2017	350,0 донорлор Жергиликтүү бюджет	Айыл өкмөтү, Айылдык кенеш	Айыл аймагынын генералдык планы түзүлүп, өнүгүүгө шарттар түзүлөт

5. Башкаруу

Стратегиялык максат – 5.1

Башкаруу системасын жакшыртуу

Милдеттер	Иш аракеттер	Мөөнөтү	Болжолдуу наркы	Жоопту	Жыйынтык
-----------	--------------	---------	-----------------	--------	----------

✓ Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын башкаруусун жакшыртуу	<ul style="list-style-type: none"> • Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүдөгү жөнөкөйлөтүлгөн аракеттер • Башкаруу аппаратындагы кызматкерлердин жоопкерчиликтерин жогорулатуу, кесиптик билим денгээлин жогорулатуу, иш шарттарын жакшыртуу ✓ Билимдүү, кесипкөй инсандарды жумушка тартуу ✓ Калкка кызмат көрсөтүү денгээлин жогорулатуу • Айылдык кенеш менен тыгыз иш алып баруу 	Дайыма		Айыл өкмөтү, адистер	<p>Калкка кызмат көрсөтүү жакшырат,</p> <p>Маселелерди чечүү женилдейт</p> <p>Кызматкерлерге бирдей шарт түзүлөт.</p>
✓ Жергиликтүү кенештин депутаттарынын ишмердүүлүгүн арттыруу	<ul style="list-style-type: none"> • Депутатардын элге жылына бир жолу берилүүчү отчетторун угуу • Алардын ишмердүүлүгүнө баа берүү • Депутаттык туруктуу комиссиялардын иш алып баруусун жакшыртуу, активдештирүү • Жергиликтүү бюджет, муниципалдык менчик, жергиликтүү ресурстар жана башка темадагы курстардан өткөрүү • 	Дайыма		Айылдык кенештин төрагасы, депутаттар	Депутатардын ишинин жыйынтыктары боюнча элде маалымат болот, айыл өкмөтүнүн ишмердигине жардам болот.

13.5 Жылдын ичинде жогоруда көрсөтүлгөн стратегиялык өнүктүрүү программасы боюнча ишке ашкан иштер, долбоорлор боюнча жыл жыйынтыгын чыгарып, элдин катышуусу менен жасалган жумуштарга анализ жүргүзүлүп, кийинки жылдарда жасала турган иш чаралар каралып, стратегиялык өнүктүрүү программасына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилип турат.